

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Інститут журналістики
Кафедра видавничої справи та редагування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри/декан/директор
навчальної роботи
Віталій КОРНЄСВ
2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФАКТЧЕКІНГ І НАУКОВЕ РЕДАГУВАННЯ
для студентів

галузь знань **06 журналістика**
спеціальність **061 журналістика**
освітній рівень **перший, бакалавр**
освітня програма **видавнича діяльність і медіаредагування**
вид дисципліни **вибіркова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022 / 2023
Семестр	6
Кількість кредитів ECTS	6
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Пролонговано:
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробники:

Марина ЖЕНЧЕНКО, д-р наук із соц. комунік., доц., проф. каф. видавничої справи та редагування
Ярослава ПРИХОДА, канд. філол. наук, доц., доц. каф. видавничої справи та редагування
Василь ТЕРЕМКО, д-р наук із соц. комунік., доц., зав. каф. видавничої справи та редагування
Галина ХАРУК-БАЧУРО, асист. каф. видавничої справи та редагування

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри видавничої справи та редагування

(Василь ТЕРЕМКО)

(підпис) (прізвище та ініціали)

Протокол №1 від «31» серпня 2022 р.

Схвалено науково-методичною комісією Інституту журналістики
Протокол від «31» серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії (Анастасія ВОЛОБУСВА)
«31» серпня 2022 року

1. Мета дисципліни — ознайомлення студентів зі змістом, завданнями, міжнародними та українськими реаліями і технологіями фактчекінгу, специфікою наукового редагування текстів; формування навичок роботи з інформаційними, науковими, довідковими джерелами, сервісами верифікації даних, здійснення фактчекінгу, наукового редагування текстів.

2. Попередні вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* структуру медійного середовища, функціональну специфіку медійних повідомлень різних жанрів і цільового призначення.
2. *Розуміти* роль фактів і фактологічних спотворень у медійних повідомленнях.
3. *Уміти* аналізувати медійні повідомлення, аргументувати доцільність редакторських коректив, приймати рішення, працювати в команді.

3. Анотація навчальної дисципліни: специфіка навчальної дисципліни полягає у формуванні в студентів знань про фактчекінг та його роль у медіадіяльності, вміння аналізувати тексти, застосовувати фактчекінгові технології в роботі з інформаційними спотвореннями; навичок роботи з науковими редакторами, наукового редагування текстів.

Структуру навчальної дисципліни утворюють модулі:

1. Фактчекінг у медіадіяльності.
2. Наукове редагування текстів.

Опанування матеріалом дисципліни передбачає різноманітні види пізнавальної та прикладної роботи студентів для здобуття знань, формування умінь і навичок.

4. Завдання (навчальні цілі) навчальної дисципліни:

Дисципліна спрямована на досягнення студентами таких загальних і фундаментальних компетентностей:

ЗК-5. Здатність бути критичним і самокритичним в аналітичних ситуаціях, організуванні роботи креативних команд, управлінні здійсненням медіапроектів й оцінюванні їх ефективності;

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, яка розкриває основні тенденції медіасфери, медіастилі, потенціал реальних і ймовірних учасників творчої команди.

Дисципліна спрямована на досягнення таких результатів навчання:

ПРН-6. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел, необхідної для пізнання ринку, проектування й здійснення медійного проекту;

ПРН-10. Дотримуватися принципів і правил безпечної медійної діяльності відповідно до нормативної бази й коректних практик;

ПРН-20. Використовувати етичні, ділові й галузеві стандарти діяльності.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1	Знати і розуміти			
1.1	суть, завдання та основні концепти фактчекінгу та наукового редагування	Лекції, практичні заняття	Оцінювання практичних вправ,	10

			самостійних робіт, іспит	
1.2	природу та різновиди інформаційних спотворень і маніпуляцій в медіа, їхній вплив на свідомість, поведінку людей і способи протидії їм	Лекції, практичні заняття, самостійна робота	Оцінювання практичних вправ, самостійних робіт, іспит	20
1.3.	різновиди, методи і технології фактчекінгу та наукового редагування	Лекції, практичні заняття, самостійна робота	Оцінювання практичних вправ, самостійних робіт, іспит	10
2	Вміти			
2.1	розрізняти факти, фейки і фактоїди, помилки в текстах, користуватися міжнародними та українськими ресурсами із верифікації даних	Лекції, практичні заняття, самостійна робота	Оцінювання практичних вправ, самостійних робіт, іспит	10
2.2	знаходити інформацію, аналізувати дані, виявляти маніпуляції фактами, даними, поняттями, причиново-наслідковими зв'язками і вмотивовано на них реагувати	Практичні заняття, самостійна робота	Оцінювання практичних вправ, самостійних робіт, іспит	20
2.3	готувати інформаційні продукти із застосуванням фактчекінгу: рейтинги політичної риторики, інфографіка, тизерні ролики тощо	Практичні заняття, самостійна робота	Оцінювання практичних вправ, самостійних робіт, іспит	10
3	Комунікація			
3.1	уміти взаємодіяти з представниками різних установ, організацій, авторами текстів з метою отримання необхідної інформації та редакторських коректив	Практичні заняття, самостійна робота	Презентація результатів самостійної роботи	10
4	Автономність і відповідальність			
4.1	критично опрацьовувати дані, аналізувати ситуації, аргументовано висловлювати оцінні судження, пропозиції та вносити корективи	Практичні заняття, самостійна робота	Оцінювання практичних вправ, самостійних робіт, іспит	10
	Разом			100 %

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, що не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	4.1
Програмні результати навчання (назва)								
ЗК-5. Здатність бути критичним і самокритичним в аналітичних ситуаціях, організуванні роботи креативних команд, управлінні здійсненням медіапроектів й оцінюванні їх ефективності;				+	+			+

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, яка розкриває основні тенденції медіасфери, медіастилі, потенціал реальних і ймовірних учасників творчої команди;	+		+		+			+
ПРН-6. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел, необхідної для пізнання ринку, проектування й здійснення медійного проекту;		+		+		+		+
ПРН-10. Дотримуватися принципів і правил безпечної медійної діяльності відповідно до нормативної бази й коректних практик;					+			+
ПРН-20. Використовувати етичні, ділові й галузеві стандарти діяльності.	+		+		+		+	+

7. Схема формування оцінки.

Контроль знань студентів відбувається за модульно-рейтинговою системою. Впродовж семестру 50 % навантаження відведено на аудиторне навчання, 50 % на самостійну роботу. Опанування дисципліною завершується іспитом. За результатами роботи студент максимально може набрати 100 балів, мінімально — 60 балів; семестрове оцінювання відбувається за двома модулями; рекомендований мінімум за семестр — 36 балів, критично-розрахунковий мінімум — 20 балів.

Схема формування оцінки:

1. Участь у практичних заняттях з виконанням відповідних завдань;
2. Виконання завдань самостійної роботи;
3. Іспит.

Іспит відбуватиметься у форматі публічної презентації.

7.1. Організація оцінювання

Матеріал дисципліни поділений на 2 змістових модулі. Кожен змістовий модуль передбачає лекції, практичні заняття та самостійну роботу студентів. Наприкінці навчального семестру — підсумковий іспит, що має на меті перевірити засвоєння знань і формування навичок відповідно до програми навчального курсу.

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу: оцінювання теоретичної підготовки — результати навчання (знання 1.1, 1.2, 1.3), що складає 40 % від загальної оцінки й оцінювання практичної підготовки — результати навчання (вміння 2.1.–2.3.); (комунікація 3.1.) (автономність та відповідальність 4.1), що складає 60 % загальної оцінки.

Усі робочі матеріали та завдання, необхідні для засвоєння навчального курсу, будуть завантажені в гугл-клас. Студенти мають виконати роботи в терміни, зазначені для кожного завдання. Результати оцінених робіт студент отримує на свій акаунт, формування підсумкової оцінки відбувається автоматично.

Бали за виконання кожного завдання розподіляються таким чином: а) ЗМ-1: 2б – виконано точно, в повному обсязі; 1,5 б виконано з помилками і не в повному обсязі; 1 б виконано із суттєвими помилками і фрагментарно; ЗМ-2: 3 б - виконано точно в повному обсязі; 2,5 б – виконано з неточностями і не в повному обсязі; 2б - виконано із суттєвими помилками, фрагментарно.

Оцінюванні самостійних робіт відбуватиметься за принципом: кожен факт невідповідності – мінус 0,5 балу.

Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, виконують зазначені в гугл-класі обов'язкові завдання відповідно до тем занять.

Оцінювання знань студентів відбувається за принципом нарахування балів за виконанні завдання з подальшим їх переведенням в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS (див. 7.3 Організація оцінювання).

7.2. Умови допуску до іспиту.

Успішне подолання семестрового оцінювання, виконання практичних завдань та самостійних робіт. Рекомендований мінімум допуску до іспиту — 36 балів, критично-розрахунковий мінімум балів за іспит — 22 бали. Студент, який набрав сумарно меншу кількість балів, ніж критично-розрахунковий мінімум — 36 балів за семестр, пише підсумкову контрольну роботу, максимальна оцінка за яку — 20 балів.

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою за 24 бали. У випадку, коли студент на іспиті набрав менше за 24 бали, вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час навчального періоду). В екзаменаційній відомості у колонці «бали за іспит» ставиться «0», а в колонку «підсумкова оцінка з дисципліни» — переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру. Підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум — 60, максимум — 100 балів) складається із суми кількості балів за семестр (мінімум — 36, максимум — 60 балів) та екзаменаційної роботи (мінімум — 24, максимум — 40 балів).

На іспит студент повинен підготувати:

1. Практичну роботу «**Фактчекінг: крок за кроком**» (завдання буде надано в гугл-класі).
2. Пам'ятку науковому редакторові для роботи з науковим текстом (стаття, інфографіка — за вибором студентів).

Система оцінювання

	ЗМ-1	ЗМ-2	Іспит	Підсумкова оцінка
Мін.	20	16	24	60
Макс.	36	24	40	100

Студент, який набрав сумарно меншу кількість балів, ніж критично-розрахунковий мінімум — 60 балів, вважається таким, який не склав іспиту.

7.3. Організація оцінювання

Дисципліна поділена на два змістові модулі (частини). Кожен змістовий модуль містить лекції, практичні заняття та самостійну роботу і закінчується оцінюванням рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу та фахових навичок.

Оцінювання успішності знань студентів здійснюється у двох формах: семестрове оцінювання (практичні заняття, самостійна робота) і підсумкове оцінювання (іспит у формі двох практичних самостійних робіт). Іспитові роботи студенти виконують впродовж семестру та захищають на останніх заняттях модулів.

Розподіл балів за темами навчальної дисципліни в п'ятому навчальному семестрі

Вид завдання	Вид роботи	Бали	
		Мін.	Макс.
ЗМ-1. Фактчекінг у медіадіяльності	Робота на аудиторних заняттях	1 б. × 13 з. = 13 б.	2 б. × 13 з. = 26 б.
	Самостійна робота	7	10
ЗМ-2. Наукове редагування текстів	Робота на аудиторних заняттях	2 б. × 5 з. = 10 б.	3 б. × 5 з. = 15 б.
	Самостійна робота	6	9

Самостійна робота

ЗМ-1. Виконання практичного завдання з верифікації фото- та відеоматеріалів.

Завдання та інструкції з виконання буде надано в гугл-класі.

ЗМ-2. Виконання практичного завдання з наукового редагування текстів із галузі соціальних комунікацій

Завдання та інструкції з виконання буде надано в гугл-класі.

Завершуватиме опанування Змістового модулю 1 «Фактчекінг у медіадіяльності» модульна контрольна робота у форматі практичного завдання з фактчекінгу; Змістового модулю 2 «Наукове редагування» — практичне завдання з наукового редагування.

Усі семестрові роботи (практичні завдання, самостійна робота) мають бути прикріплені до відповідних завдань у гугл-класі курсу.

Студент, який з поважної причини пропустив практичне заняття, має право його відпрацювати впродовж 7 календарних днів з моменту проведення заняття.

Студент, який без поважної причини пропустив практичне заняття, може виконати та здати викладачеві практичне завдання із втратою 2 балів від максимально можливої оцінки за його роботу.

Іспит

Іспит відбуватиметься у форматі виконання студентами практичних завдань (робіт):

Іспитова робота 1. Виконання практичного завдання «Фактчекінг крок за кроком». Завдання, інструкції буде надано в гугл-класі (20 балів).

Іспитова робота 2. Виконання практичного завдання «Пам'ятка науковому редакторові для роботи з науковим текстом» (20 балів).

Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90–100
Добре / Good	75–89
Задовільно / Satisfactory	60–74
Незадовільно / Fail	0–59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій, практичних занять, самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	практичні	самост. робота
Змістовий модуль 1. ФАКТЧЕКІНГ У МЕДІАДІЯЛЬНОСТІ				

1	Фактчекінг як інструмент медіадіяльності. Передумови становлення, сфера застосування фактчекінгу, актуальність на сучасному етапі	2	2	2
2	Базові концепти і правила фактчекінгу	2	2	2
3	Факти, фейки і фактоїди	2	2	6
4	Різновиди фактчекінгу	2	2	4
5	Технології фактчекінгу	2	6	6
6	Онлайнові ресурси із верифікації даних (текстової, фото- та відеоінформації)	2	6	6
7	Підготовка інформаційних продуктів із застосуванням фактчекінгу	2	6	8
Змістовий модуль 2. НАУКОВЕ РЕДАГУВАННЯ ТЕКСТІВ				
8	Специфіка, призначення і типологія наукових видань. Особливості і різновиди наукових текстів	2	2	4
9	Організування роботи редакції та редактора наукових текстів з урахуванням їхньої специфіки та призначення. Взаємодії з авторами	2	2	6
10	Робота редактора з науковими текстами різних видів. Вимоги, правила, методи і технології редагування. Авторизація редакторських правок	2	2	8
11	Базові вимоги академічної етики автора. Запобігання академічному плагіату.	2	2	6
12	Імперативи фахової етики редактора наукових текстів, публікаційної етики видавництва / редакції медіа	2	2	2
Разом		24	36	60

Загальний обсяг — 120 год., з них:
лекції — 24 год.
практичні — 36 год.
самостійна робота — 60 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Гороховський О. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи. Прага : Association For International Affairs (АМО), 2018. 142 с.
2. Женченко М. Цифрові трансформації видавничої галузі. Київ : Жнець, 2019. 440 с.
3. Інформаційна гігієна. Як розпізнати брехню в соцмережах, в інтернеті та на телебаченні. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/coursv1:Prometheus+IH101+2021_T3/course/#block-
4. Когнітивні пастки: <https://kfund.ua/uk/kognitivni-pastki-shho-tse-take/>
5. Посібник з верифікації. URL: http://verificationhandbook.com/book_ua/about.php
6. Фактчек: довіряй-перевіряй. URL: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:VOXU-EdEra+FactCheck101+2018/about>

Додаткові:

1. Advanced Guide on Verifying Video Content. URL: <https://www.bellingcat.com/resources/how-tos/2017/06/30/advanced-guide-verifying-video-content/>
2. Archive.is <https://archive.is/>
3. Image Edited? URL: <http://imageedited.com/>
4. RevEye Reverse Image Search. URL: <https://chrome.google.com/webstore/detail/reveye-reverse-image-sear/keaac1cjehbbapnphnmpiklalfhelgf>

5. SimilarWeb. <https://www.similarweb.com/>
6. Tineye. URL: <https://tineye.com/>
7. Who stole my pictures? <https://addons.mozilla.org/en-US/firefox/addon/who-stole-my-pictures/>
8. Yomapic https://www.hugedomains.com/domain_profile.cfm?d=yomapic.com
9. Youtube DataViewer <https://citizenevidence.amnestyusa.org/>